

katastrofa dawno już zapewne dotknie szczerą, podobno 2.000 tylko ludzi liczącą załogę Massawy. Hrabia Robilant zmuszony jest ogłaszać biuletyny o „wojnie z Ras-Alulą”.
Br. Z.

W sejmie węgierskim.

Na poniedziałkowym posiedzeniu sejmku węgierskiego, członek skrajnej lewicy, Daniel Iranyi, zażądał od prezesa ministrów wyjaśnień co do położenia zewnętrznego monarchji.

Mówca nie uważa niepokojących pogłosek o nadzwyczajnych uzbrojeniach Austro-Węgier za wróżbę wojny; poczynione zarządzania wydają mu się raczej dziełem rozumnej przeczności. Mimo tego zaprzeczyć się nie da, że wywołały one wzburzenie umysłów. Dlatego mówca zapytuje:

„Czy w stosunku naszym do innych mocarstw, a zwłaszcza do Niemiec, zaszła jakakolwiek zmiana, odkąd p. prezes ministrów w tej izbie, a wspólny minister spraw zewnętrznych w delegacjach w materji tej złożyli objaśnienia?”

Czy przymierze nasze z Niemcami jest do dziś jeszcze tak ścisłe i przyjacielskie, jak to członkowie rządu podówczas twierdzili?

Czy rząd do dziś jeszcze żywi nadzieję, że uda mu się utrzymać pokój bez poświęcenia interesów państwa?

Czy rząd do dziś jeszcze trwa w przekonaniu, że niezawisłość pomniejszych państw bałkańskich w duchu traktatów powinna być utrzymana i czy gotowym jest interesów Austro-Węgier, jeżeli tego okaże się potrzeba i jeżeli nie będzie można inaczej, bronić w sposób najenergiczniejszy?”

Prezes ministrów Tisza odpowiedział niezwłocznie co następuje:

„Spodziewam się, że panowie uznacie, iż w oświadczeniach moich z tego miejsca przezorniejszym być muszę, aniżeli deputowany.

„Co do pierwszego pytania, czy stosunki nasze do mocarstw, a zwłaszcza do Niemiec, nie uległy żadnej zmianie od czasu, gdy ja w tej izbie a p. minister spraw zewnętrznych w delegacjach, w tej mierze daliśmy objaśnienia; odpowiedzieć mogę stanowczo, że nie uległy one żadnej zmianie. Stosunek jest dzisiaj takiż sam, jakim go scharakteryzował w delegacjach minister spraw zewnętrznych (ogólne uznanie).

„Pan deputowany zapytał dalej, czyli rząd do dziś jeszcze żywi nadzieję, że uda mu się przy należytem obwarowaniu interesów kraju i monarchji utrzymać pokój? Wysoka izbo! Mam jeszcze i dziś tę nadzieję i dlatego korzystam ze sposobności, aby powiedzieć słowo o owych uzbrojeniach, o których wspominał p. deputowany. Wiadomo panom, że w Europie, nie wyłączając nawet Belgji i Szwajcarii, jakkolwiek wszystkie mocarstwa w jednej mierze objawiają dążność do utrzymania pokoju, nie ma przecież ani jednego państwa, które nie życzyłoby sobie znaleźć się w możności — gdyby go te nadzieje zawiodły — bronięcia własną siłą swych interesów.

„To nie jest przygotowanie do wojny, to jest akt przezorności, i sądzę, iż rząd, który wśród takich okoliczności i w naszym położeniu zaniedbałby podjęcie tych środków, zasłużyłby na surowe potępienie

Pomiędzy nowowybranymi oficerami znajdowali się także ludzie praktyczni, którzy nie zadawali sobie samym tytułem i którym blask nowych srebrnych galonów do szczęścia nie wystarczał. Tacy, skoro tylko wysłani zostali ze swymi ludźmi dla zajęcia stanowisk poza murami miasta, sumiennie plądrowali okoliczne opuszczone wille i zamki i całe fary mebli i najróżnorodniejszych sprzętów sprowadzali do miasta.

Ponieważ przez blisko półtora miesiąca, dopóki Thiers armji sformować nie zdołał, czynności wojenne były prawie żadne, bataljony komundarów, bardzo swobodnie i wesoło prowadziły życie.

Służba była lekka, żołąd niezły, wina pod dostatkiem, a jeżeli żywności zabrakło, bez ceremonji brano ją przez rekwizycję.

Z początkiem maja horyzont się zaciemnił, a nieustanny huk baterji wersalskich dawał łatwo do przewidzenia, że stanowczy moment się zbliża i że dni komuny już są policzone. Umysły były rozognione: komundarzi kleli głośnie i dobitnie, niż zwykle, uboga ludność przedmieściowa, zwłaszcza na Monmatre i Belleville, Menilmontant, Montrouge itp., wznosiła barykady i przygotowywała się do zaciętej obrony; przeciwnie zaś ludność środkowych cyrków miasta z ustęsknieniem oczekiwała przybycia wojska i usmierzenia tej szalonej i zbrodniczej rewolucji.

Dnia 14-go maja, około godziny 2-jej po południu, rozległ się straszny huk od strony placu Marsowo-

ze strony reprezentacji ustawodawczej narodu (powszechne i żywe oklaski).

„Te wyłącznie przez ostrożność dyktowane zarządzania podjęte będą i u nas, a to mianowicie — nie tutaj przed wysoką izbą — po części za osiągnięciem przyzwoleniem odpowiednich czynników ustawodawczych.

„Niczego nie zaniedbam z mej strony; wszakże już teraz upraszam wysoką izbę, aby środków wskazanych nie uważała za przygotowanie do wojny, lecz, jak twierdziłem; za wynik przezorności, powodującej się uwagą na to, abyśmy w razie zakłócenia pokoju europejskiego, które może nastąpić jest wobec zbrojenia się wszystkich mocarstw, interesów naszych mogli bronić, gdyby obrona ta w inny sposób okazała się niemożliwą, w sposób, który p. deputowany nazwał najenergiczniejszym (ogólne, przeogięte oklaski).
X.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— *Praw. wiest.* donosi, iż ministerjum sprawiedliwości zdecydowało wydawanie pieniężnego wynagrodzenia duchownym, wzywanych do sądu dla odbierania przysięgi. Wynagrodzenie to wynosić będzie po 1 rs. od każdej sprawy, bez względu na ilość świadków.

— *Praw. wiest.* drukuje rozporządzenie, dotyczące się wyroków sędziów pokoju. Odtąd sędzia pokoju winien przy odczytywaniu wyroku objaśnić strony, iż wolno im wyrazić swe niezadowolenie i apelować od wyroku, przyczem mogą zrzec się powyższego prawa zaraz lub przed upływem oznaczonego terminu, a dalej, iż zrzeczenie się prawa apelacji pociąga natychmiastowe uprawomocnienie się wyroku. W ogóle wyroki sędziów pokoju stają się prawomocnymi 1) kiedy obie strony zrzekają się prawa apelacji; 2) kiedy przed oznaczonym terminem nie przedstawia skargi apelacyjnej; 3) kiedy przeciw uprawomocnionemu wyrokowi nie została przestana skarga kasacyjna, lub gdy takowa pozostała bez skutku i—4) kiedy przeciw zaoznaczonemu wyrokowi nie założono opozycji w oznaczonym terminie, ani nie przedstawiono skargi apelacyjnej.

— *Praw. wiest.* pomieszcza uzupełnienia ustawy o karach wymierzanych przez sędziów pokoju. Znajdujemy tu oznaczenie kary na winnych uszkodzenia połączeń telegraficznych lądowych i morskich.

— *Praw. wiest.* drukuje rozporządzenie o nadaniu ministrowi finansów prawa zatwierdzania ustaw lombardów miejskich.

— W Petersburgu projektowaną jest na kwiecień wystawa fotograficzna i zjazd fotografów.

— Czytamy w gazetach petersburskich, iż za punkt połączenia dróg żelaznych libawo-romeńskiej i romeńsko-krzemieńczuskiej wybrano m. Romny. Dotychczas ostatnia z wymienionych kolei ukończona jest na przestrzeni 78 wiorst, na których odbywa się już ruch prawidłowy pociągów pasażerskich i towarowych. Cała droga gotową będzie w r. b.

— Ze względu na potrzebę uregulowania granic z Austrją w obrębie powiatów miechowskiego i olkuskiego, nastąpiło już, jak donosi *Warszawski*

go, a wielka szara chmura dymu, jakoby wybuch wulkanu, wzniosła się w powietrze.

Nawet w tak odległym punkcie, jak przedmieście Batignolles, gdzie naówczas mieszkałem, domy się zatrzęsły, a w oknach wszystkie zadźwięczały szczyby. Był to widocznie jakiś wybuch; wyszedłem więc natychmiast na miasto, aby powziąć o nim wiadomość. Ludność była przerażona.

Przechodnie zapytywali jedni drugich, co by to miało znaczyć, zatrzymywali się, dysputowali, a kobiety, zwłaszcza należące do gminu, nie szczędziły przekleństw, posyłanych pod adresem wersalczyków, gdyż tajemniczy dotąd ów wybuch im ogólnie przypisywano. Niektórzy sądzili, że armja wersalska wysadziła fortyfikacje w powietrze i wchodzi już szturmem do miasta. Zaczęto zamykać domy i sklepy. Wkrótce jednakże potem przybywające ze środka miasta omnibusy, przyniosły wiadomość, że wielka prochownia na przedmieściu Grenelle wyleciała w powietrze.

Ponieważ lud prosty nie może pojąć, ażeby prochownia, zwłaszcza zaś w takich okolicznościach, mogła skutkiem zwykłego przypadku wylecieć w powietrze, zaraz się też ustaliła opinia, że stał się to musiało przez zdradę, że sprawców tej zbrodni koniecznie schwytać i ukarać należy.

Zgodnie z takim stanem opinji publicznej, na członkach komuny, jako kierujących losami wzburzonego miasta, ciążył w tym razie moralny obowiązek okazania energii i sprężystości: obowiązek ten mógł być dopełniony jedynie przez szybkie wy-

Dziennik, porozumieniem z rządem austro-węgierskim co do naznaczenia specjalnej, do załatwienia tej czynności, mieszanej komisji. W skład komisji ze strony rządu rosyjskiego wchodzi naczelnik powiatu olkuskiego Aleszko i pomocnik kieleckiego budowniczego gubernialnego Zychowicz, ze strony zaś rządu austro-węgierskiego do czynności w obrębie powiatu krakowskiego komisarz powiatowy Liuk, a w powiecie chrzanowskim naczelnik powiatu Ziembicki i jeometra Łatkiewicz. Władze austriackie mają się porozumieć wprost z tutejszymi władzami gubernialnymi co do terminu i sposobu przeprowadzenia robót.

— Z powodu niedokładnego prowadzenia w wielu domach ksiąg meldunkowych, czego najlepszym dowodem są niewłaściwie nadsyłane kartki do biura adresowego, p. oberpolicmajster polecił komisarzom cyrkulowym dopełnić spisu wszystkich osób prowadzących meldunki. Spis ten ma być dokonany najpóźniej do dnia 13-go marca, a następnie biuro adresowe zajmie się sprawdzaniem kwalifikacyj osób, które w charakterze rządów lub pisarzy prowadzą książki meldunkowe. Osoby te na wezwanie naczelnika biura adresowego muszą się stawić dla złożenia odpowiedniego egzaminu, który wykaże o ile posiadają kwalifikacje do prowadzenia meldunków. W przyszłości więc każdy rządca lub pisarz musi posiadać świadectwo biura adresowego, w przeciwnym zaś razie od obowiązków zostanie usunięty.

— Do robót miejskich potrzeba będzie w r. b. z granitu norweskigo lub szwedzkiego: 75 sążni kwadratowych foremnych granitowych kostek, 850 sążni kwadratowych zwyczajnych kostek granitowych i 1000 sążni bieżących burtnic granitowych. Wartość tych dostaw wyniesie około 38,000 rs.

— W kasie komitetu wsparcia dla niezamożnych studentów uniwersytetu warszawskiego znajduje się obecnie suma 810 rs., pozostała z dochodu z koncertu studenckiego po przyznaniu wsparcia na pierwsze półrocze akademickie. Kwota ta posłuży ma dla rozdziału pomiędzy niezamożnych studentów w drugim półroczu roku akademickiego 1886/7.

— W budżecie teatrów warszawskich na r. b. dochody zostały obliczone na rs. 494,998 kop. 37, t. j. na sumę wyższą niż w r. z. o rs. 13,552, a to z powodu przyznanego tym teatrom na rok 1887 zasiłku z funduszów skarbu w sumie rs. 30,000. Tak więc właścicielwie dochody teatru obliczone zostały na sumę rs. 16,448 niższą niż w r. b. Wydatki mają wynosić również rs. 494,998 kop. 37, z czego użytych będzie rs. 249,984 na płace artystów i innych osób w teatrze Wielkim i dramatu; rs. 68,663 na płace artystów i służby teatrów Małego i Nowego; 15,000 rs. na wynagrodzenia dla artystów przybywających na gościnne występy i rs. 10,000 na angażowanie w ciągu roku brakujących w pawach działach sił scenicznych. Dochody spodziewane mają dać: z teatru Wielkiego rs. 173,590, z teatru Rozmaitości rs. 127,570 i z teatrów Małego i Nowego rs. 80,300.

— Sprzedaż przez kolporterów ulicznych protestanckich ksiąg do nabożeństwa pt. „Modlitewnik

krycie sprawców zamachu, jeżeli zamach istotnie miał miejsce i bezwzględnie surowe ich ukaranie. Tak się też stało. *Dziennik Combat*, organ Delecluse'a, tegoż dnia wieczorem ogłosił, że wysadzenie prochowni Grenelle nastąpiło wskutek zbrodni, czego zamachu, uknowanego przez rząd wersalski, że sprawca został schwytanym i że jest nim hr. polski Władysław Zamoyski, który w ciągłych z Wersalem zostawał stosunkach i że sprawiedliwość wymierzona zostanie.

Artykuł ten przejął mnie zdumieniem i zgrozą, tak ze względów ogólnych, jak i ze względu na los pana Władysława, z którym się osobiście poznałem w Paryżu i zwłaszcza w ostatnich czasach widywałem dosyć często. Położenie emigrantów polskich stawało się istotnie niesłychanie trudnym: wniechanie się do komuny Jarosława Dąbrowskiego, Wróblewskiego i kilkunastu innych polaków kompromitowało fatalnie całą emigrację polską wobec wszystkich rozumnych francuzów, którzy potępiali komunę i rozwoływali wybuch w owych okolicznościach za akt najniegodziwszej zdrady przeciwko najdroższemu interesom kraju przytępiali.

Rząd legalny rezydujący w Wersalu, w sędziwo swoim jeszcze surowszym się okazywał, głównie zaś z tej przyczyny, że Dąbrowski, jako zdolny i rzutki oficer, wiele się przyezyniał do nadania obronie Paryża istotnie wojskowego charakteru i usmierzenie rewolucyjnego wybuchu niepospolicie utrudniał.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

